

Meditatie

Toen nu Jezus Zijn moeder zag en de discipel die Hij liefhad, bij haar zag staan, zei Hij tegen Zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon. Daarna zei Hij tegen de discipel: Zie, uw moeder. En vanaf dat moment nam de discipel haar in zijn huis. (Johannes 19:26-27)

Vrouw, zie, uw zoon. Zie, uw moeder. In alle kruiswoorden ontdekken we de kern van het Evangelie. Al lijkt dat op het eerste gehoor bij dit derde kruiswoord anders te zijn. Gaat het hier niet veel meer om een wilsbeschikking van Jezus? Om een zorg voor Zijn moeder en een goede vriend? Zeker, dat ook. Het lijkt zelfs wat privé. Een moeder en een vriend krijgen zicht op de lijdensweg van hun Jezus. Wat heeft dit ons dan eigenlijk te zeggen? Als we goed luisteren naar deze woorden, dan ontdekken we ook in dit kruiswoord van Jezus Zijn zelfverloochening. Want Jezus doet afstand van een moederlijke troost, en Hij sticht onder het kruis de gemeenschap der heiligen.

Inmiddels zwijgt Jezus al een aantal kruiswoorden over Zichzelf, al zal dat veranderen. Het is of Jezus van Zichzelf af spreekt. Eerder klonk het al: 'Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.' En even later trok Hij die schuldige moordenaar mee naar de plek van de rechtvaardigen: 'Heden zult u met Mij in het paradijs zijn.' Hij opent de hemel voor een aardse moordenaar. Terwijl Jezus daar hangt in de bijtende spot en in de vreselijke pijn aan het kruis, ontfermt Hij Zich over zondaren. Hij heeft oog voor anderen. Nu Jezus voor de derde keer het woord neemt, ontfermt Hij Zich over Zijn moeder. Zijn oog valt op haar. Althans, je zou verwachten dat Hij haar zo zou aanspreken. Moeder! Zo gaat het toch als een geliefde aan een sterfbed komt: Eindelijk, ze is er! Moeder! Maar nee, Jezus spreekt haar anders aan: *Vrouw, zie, uw zoon*. Jezus doet hier klaarblijkelijk afstand van haar als moeder. Dat klinkt op het eerste gehoor afstandelijk of zelfs hard. Hoe zou zij dit beluisterd hebben uit de mond van haar kind? Haar verdriet en vragen waren toch al erg genoeg? Toch doet Jezus afstand van haar meeleven, van haar moederliefde en troost. En Jezus verbindt haar aan een nieuw 'kind', Johannes. Hier ontvouwt zich het Evangelie in de kern: Jezus moet alleen, in alle eenzaamheid, het lijden dragen. Zo wil Jezus daar hangen tussen hemel en aarde. Moederziel alleen. Het lijden mag niet verlicht worden, maar het moet in zijn volle zwaarte doorstaan worden. Alleen zo kan Jezus de volle toorn van God over de zonde dragen.

Voor Maria moet het onvoorstelbaar zijn geweest. Haar Zoon wordt gekruisigd. Toch is ze er. Dat is op zich al iets bijzonders. Om te zien hoe erg je kind te lijden heeft. Toch kan ze niet loskomen van haar Kind, van Gods Zoon. De engel had Hem immers bij de geboorte aangekondigd: 'Hij zal groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste genoemd worden, en God, de Heere, zal Hem de troon van Zijn vader David geven. en Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn tot in eeuwigheid en aan Zijn koninkrijk zal geen einde komen.' Wat ziet ze ervan? Haar tranen zijn tranen van verdriet en vragen. Toch zijn er ook andere woorden waaraan ze gedacht kan hebben. De woorden van de oude Simeon: 'En door uw eigen ziel zal een zwaard gaan.' Hier vinden de woorden hun vervulling. Op Golgotha snijdt het lijden en sterven van haar Zoon dwars door haar moederziel. Naast haar staat Johannes, de discipel die Jezus liefhad. Maar ook van deze liefde voor vrienden moet Jezus afstand doen. Johannes raakt op zijn beurt een boezemvriend kwijt. Hoe moeilijk is het om een vriend te zien lijden, hoeveel te meer een Vriend als onze Jezus. Zo staan Maria en Johannes daar bij het kruis, ze moeten verder zonder hun Zoon en Vriend. Maar in hun verdriet en vragen staan ze schouder aan schouder. Gedeelde smart is halve smart.

Maar ook: gedeelde vreugde is dubbele vreugde. Want niet de broers van Jezus staan hier, die geloofden immers niet. Maar Johannes, Zijn discipel, dient de zorg op zich te nemen voor Zijn moeder. Opvallend. Daarmee is de gedeelde vreugde een blijdschap in de Koning-knecht. Jezus hecht eraan om hen aan elkaar te binden als vertrouwelingen van Hem en van Zijn genade. Het geloof bindt bij een overlijden. Hier sticht Jezus de gemeenschap der heiligen tussen Maria en Johannes. Ze herkennen elkaar niet alleen in verdriet en in vragen, maar ook in geloof, hoop en liefde. Zo sticht Jezus een nieuw huisgezin. Het huisgezin van God. Jezus had het immers gezegd: Mijn moeder en Mijn broeders zijn dezen die het Woord van God horen en dat doen. Vast en zeker hebben Maria en Johannes elkaar daarin gevonden. Hier wordt duidelijk wat de gemeente van Christus ten diepste is. Het is de gemeente onder het kruis. Daar vinden christenen elkaar. Daar is het huisgezin van de hemelse Vader, als broeders en zusters onder het kruis. Met Jezus Zelf als onze oudste Broeder. Maria en Johannes worden aan elkaar verbonden door een nieuwe bloedband. Zo smelt Jezus ze samen in hun vertrouwen en liefde voor Hem als Zaligmaker. Dat is de laatste wilsbeschikking van Jezus: eenheid van Zijn gemeente onder het kruis. Daar heeft Hij in alle eenzaamheid voor geleden

en voor betaald. Aan elkaar verbonden, door Hem Die ons in Zijn bittere eenzaamheid zo bijzonder heeft liefgehad.

Ds. A. van der Werf